

При перекладі розгорнутої метафори у поетичних творах ми застосували такі основні прийоми: стилістичний відповідник, стилістична заміна, додавання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм(стилістика): Фігури і тропи. – Мюнхен; Київ, 1995
2. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 423 с.
3. Некряч Т.Є., Чала Ю.П. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Для студентів перекладацьких факультетів вищих
4. Романюга Н.В. Лінгвостилістичний та семіологічний виміри відтворення художнього світу автора(на матеріалі англomовних перекладів української малої прози кінця ХІХ – першої половини ХХ століття). – Рукопис. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2012

А.С. Колесник

Житомирський державний університет

Імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук,

доцент М. В. Полховська

Дослідження англійських підрядних речень часу та причини з позицій комунікативної граматики.

У статті розглядається функціонування підрядних речень з позицій комунікативної граматики, а саме актуального розчленування. На базі художніх творів ХІV – ХVІ ст., досліджується вживання підрядних часу та причини в пост- та пре- позиціях стосовно головного речення. Розкривається поняття теми, реми та інверсії.

Підрядне речення неодноразово привертало увагу радянських (В.Г. Адмоні, І.Р. Буніятова, Ю.О. Жлуктенко, І.І. Ковтунова, О.М. Мороховський, Г.Г. Почепцов) та зарубіжних лінгвістів (С. Аллен, К. Беккер, Н. Бозе, Ф. Данеш, Р. Ласс, Р. Стоквел, Е. Траугот, О. Фішер). Незважаючи на значні досягнення вітчизняних та зарубіжних вчених, чимало проблем у дослідженні синтаксису англійського

складнопідрядного речення залишаються невивченими, а саме відсутність праць в яких би розглядалися утворення у формально-граматичному, семантико-синтаксичному і комунікативному аспектах. Саме тому, цілком актуальною є підвищена увага до дослідження англійського підрядного речення з позицій комунікативної граматики.

Отже, метою нашої статті є дослідження англійських підрядних речень часу та причини з позицій комунікативної граматики.

Об'єктом дослідження є англійські підрядні речення часу та причини.

Предмет дослідження становить аналіз функціонування підрядних речень часу та причини у художніх творах XIV – XVI ст. з урахуванням теорії актуального розчленування речень.

При вивчення підрядного речення, в більшості випадків його ототожнюють з членом речення. Проте, буде невірно вважати, що член речення і підрядне речення є завжди ідентичними. Кожне підрядне речення має свої головні члени, які в змозі виразити значення часу і модальність. У члена речення, навіть поширеного, ці характеристики відсутні, йому властиві лише відносне значення часу і модальність, виражена лексичними засобами[6].

Підрядне речення, як правило, володіє великою можливістю вираження змісту і більшим багатством інформації, ніж окремий член речення.

Враховуючи те, що підрядні речення виконують комунікативну функцію і можуть виконувати функцію члена речення, то актуальним для них також є змістове розчленування речення. Під актуальним розчленуванням висловлювання ми маємо на увазі змістове розчленування, важливе для кожного окремого змістового контексту або ситуації. При актуальному розчленуванні вислів розділяється на дві частини: в першій міститься вже раніше відоме - тема вислову; в другій - те, що повідомляється про неї - рема. Поєднання теми і реми і складає предмет повідомлення.

Актуальне розчленування речення, на відміну від граматичної організації речення, є завжди двочленним, обидві частини висловлювання можуть об'єднувати декілька членів речення і включати в свій склад як

головні, так і другорядні члени речення в різних поєднаннях. Тема лише встановлює зв'язок даного вислову з попереднім, а рема містить основне повідомлення.

Отже, будь-яке висловлювання повинне мати рему, а тема може бути і не вказаною. Тема може бути відновлена з контексту, а може і просто бути відсутньою[4: 27].

Як правило, головне речення містить вже відому нам інформацію, тобто тему, тоді як підрядне представляє інформацію нову, тобто є ремою.

(1)*One day, as I was returning home from mass at St. Mary's, which is the chief church, and the most frequented of any in Antwerp, I saw him, by accident, talking with a stranger, who seemed past the flower of his age; his face was tanned, he had a long beard, and his cloak was hanging carelessly about him, so that, by his looks and habit, I concluded he was a seaman* [7].

В реченні (1), підрядне речення часу та означальні підрядні речення містять нову для нас інформацію, тобто рему.

При стилістичному вивченні порядку слів в реченні розглядають різні аспекти – використання порядку слів для правильного і стилістично виправданого вираження думки, посилення дієвості мови за допомогою інверсії, особливості положення слів в різних функціонально-сміслових типах мови. При цьому найважливіше значення має вивчення порядку слів як засобу змістової організації речення[3].

(2)*'There was no reason to wonder at the matter, since this way of punishing thieves was neither just in itself nor good for the public; for, as the severity was too great, so the remedy was not effectual; simple theft not being so great a crime that it ought to cost a man his life; no punishment, how severe soever, being able to restrain those from robbing who can find out no other way of livelihood* [7].

В реченні (2) ми бачимо підрядне причини, яке автор поставив після головного речення.

Вживання підрядного в постпозиції (тобто розміщення після головного речення) відповідає нормі, оскільки додаткове є ремою, в ньому міститься нова інформація. Для аналогічного висловлювання препозиція

(розміщення перед головним реченням) підрядного речення була б не виправданою.

Проте подібна побудова речення є можливою, і для даного конкретного прикладу воно буде інверсією і в ньому необхідно інтонаційно виділити рему, компенсуючи логічним наголосом втрату актуалізуючої функції порядку слів. Проте, в цьому ж речення підрядне причини розміщене перед головним реченням.

Якщо підрядне речення знаходиться в препозиції і є ремою, то ми спостерігаємо інверсію, тобто висунення реми на початок речення. Інверсія вживається з метою емоційного, смислового виділення окремої частини висловлювання і є сильним стилістичним засобом створення емпатичної інтонації:

(3)When that Aprille with his shoures sote

The droghte of Marche hath perced to the rote,

And bathed every veyne in swich licour,

Of which vertue engendred is the flour [5].

Як ми бачимо, автор поставив підрядне часу в препозицію відносно головного речення, але означальне підрядне розмістив в постпозиції відносно головного.

Інверсія може додавати вислову незвичності, емоційності та експресивності. Експресивне і функціонально-стилістичне забарвлення інверсії характерне переважно для прози, оскільки у віршах порядок слів підкоряється ритміко-інтонаційній структурі вірша, а розташування компонентів синтаксичних конструкцій є відносно вільним [2: 317-318].

Можна зробити висновок, що підрядні речення в англійській мові XIV – XVI століття були багатими та різнобічними за своїми стилістичними і семантичними особливостями. Точність і переконливість конструкцій складнопідрядних речень багато в чому залежить від граматичної будови і комунікативної організації, в якій чітко простежується комунікативно-актуальна закріпленість послідовності частин та наявність комунікативної значущості предикативної частини. Важливе місце займає правильне використання засобів зв'язку у складі складних речень (сполучники,

сполучні слова), які встановлюють логічні зв'язки окремих простих речень у складі складного синтаксичного цілого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бублейник Л. В. Особливості художнього мовлення: Навчальний посібник зі спецкурсу / Л. В. Бублейник. – Л.: Вежа, 2000. – 179 с.
2. Брандес М. П. Стилистика текста. Теоретический курс / М. П. Брандес. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 416 с.
3. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка / И. Р. Гальперин. – М.: Высшая школа, 1981. – 315 с.
4. Зарецкая Е. В. Лингвостилистический анализ текста / Е. В. Зарецкая. – Мн.: МГЛУ, 1995. – 89 с.
5. Chaucer G. Canterbury Tales. Prologue / G. Chaucer. – Режим доступа: <http://www.fordham.edu/halsall/source/CT-prolog-para.html>
6. Fisiak J. Historical Linguistics and Philology / J. Fisiak. – New York: Mouton de Gruyter, – 1990.
7. More T. Utopia / T. More. – Режим доступа: oregonstate.edu/instruct/phl302/texts/more/utopia-contents.html

А.С. Колесник Исследование английских придаточных предложений времени и причины с позиций коммуникативной грамматики.

В статье рассматривается функционирование придаточных предложений с позиции коммуникативной грамматики, а именно актуального членения. На основе художественных произведений XIV – XVI ст. исследуется употребление придаточных времени и причины в пост и пре- позициях относительно главного предложения. Раскрывается понятие темы, ремы и инверсии.

A. S. Kolesnik The research of English subordinate clauses of time and reason from the standpoint of communicative grammar.

The article deals with the functioning of the subordinate clauses from the standpoint of communicative grammar, specifically actual division of the sentence. The usage of subordinate clauses of time and reason in post and pre-positions in relation to the main sentence are investigated on the basis of literary texts of the XIV – XVI cent. The concepts of the theme, rheme and inversion are revealed.